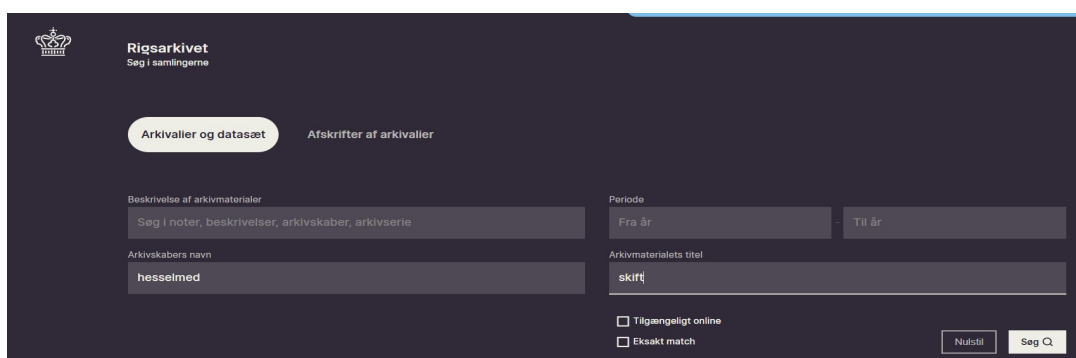

Skifter og dødsanmeldelser plus lidt om hjælpemidler til gotisk skrift .

En vigtig kilde i slægtsforskning er skiftedokumenter. Når en person døde var det vigtigt af få registreret, vurderet og evt. fordelt arven. Det er forskelligt hvem der var myndighed, alt efter hvornår skiftet fandt sted og hvor. På siden [Skiftearkivalier – Kom godt i gang! - Rigsarkivet](#) kan man læse om fremgangsmåden ved forskellige tidsperioder og om det var i byen eller på landet og om det hørte under et gods. Når det var på et gods var skiftemyndigheden godset, så her skal man vide godsets navn. Ligger det i Jylland kan man få hjælp her [Arkivalieronline](#) .

Jeg vil her give et eksempel på et skifte efter konen til min forfader på et gods, Hesselmed, som ligger i Sydvestjylland. Min forfaders kone, Elle Thomasdatter, døde i 1750 så det er over hendes død vi skal finde et skifte. (Manden, min tip x 3 oldefar, Jes Nielsen, giftede sig igen med hende der blev min tip x 3 oldemor, Mette Hansdatter)

For at få adgang til skiftedokumenter skal man søge på [Rigsarkivet](#)

Rigsarkivet
Søg i samlingerne

Arkivalier og datasæt Afskrifter af arkivalier

Beskrivelse af arkivmateriale
Søg i noter, beskrivelser, arkivskaber, arkivserie

Arkivskabers navn
Hesselmed

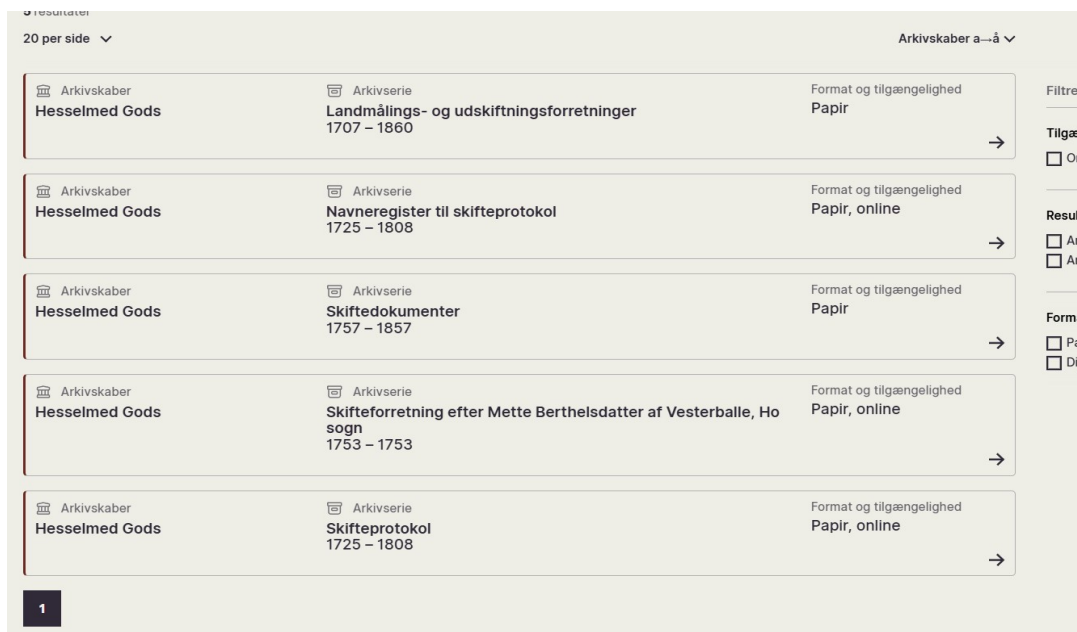
Periode
Fra år - Til år

Arkivmaterialets titel
skift

☐ Tilgængeligt online
☐ Eksakt match

Nulstil Søg

Ved arkivskabers navn skriver jeg **Hesselmed**, det gods min tip x 3 oldefar hørte under, og ved arkivmaterialets titel skriver jeg bare **skift** og klikker derefter på søg. Der fremkommer nu følgende hvori ”skift” indgår.

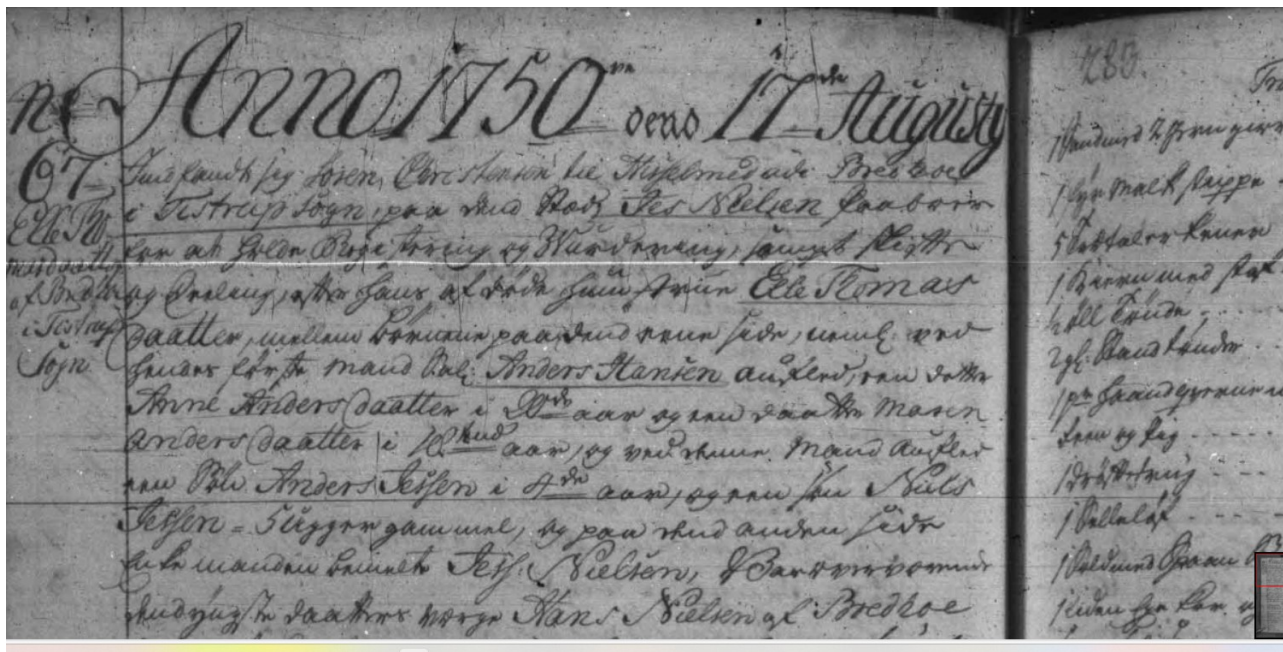

Arkivskaber	Arkivserie	Format og tilgængelighed	Filtrer
Hesselmed Gods	Landmålings- og udskiftningsforretninger 1707 – 1860	Papir	Tilgængelighed ☐ Online
Hesselmed Gods	Navneregister til skifteprotokol 1725 – 1808	Papir, online	Resultat ☐ Arkiv ☐ Arkiv
Hesselmed Gods	Skiftedokumenter 1757 – 1857	Papir	Format ☐ Papir ☐ Digital
Hesselmed Gods	Skifteforretning efter Mette Berthelsdatter af Vesterballe, Højsogn 1753 – 1753	Papir, online	
Hesselmed Gods	Skifteprotokol 1725 – 1808	Papir, online	

1

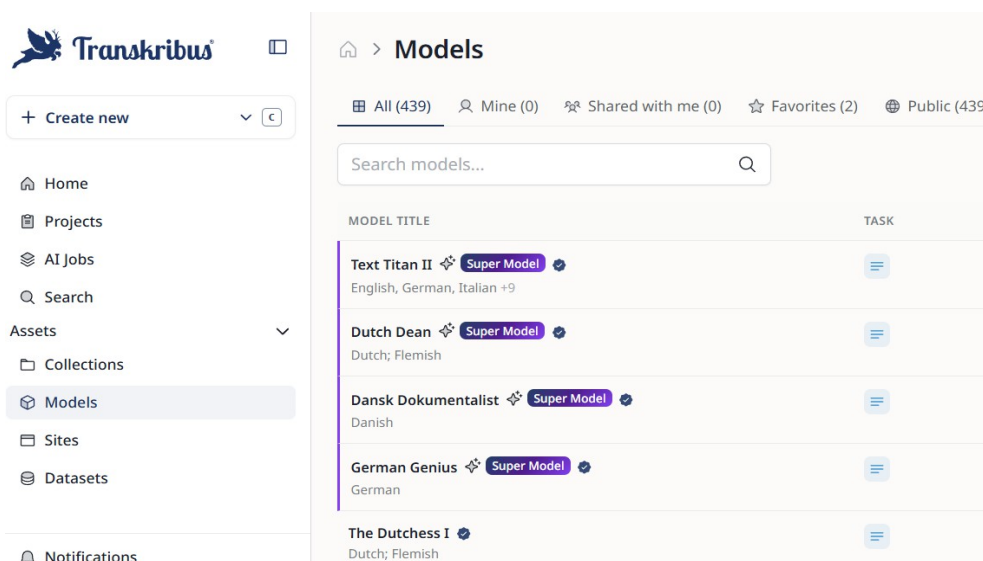
Jeg klikker på **Navneregister til skifteprotokol**, åbner **Læs Arkivaliet** og søger på Elle Thomasdatter. Hende finder jeg hurtigt og der er en henvisning til side 283 i skifteprotokollen.

Den åbner jeg nu tilsvarende og finder skiftet dateret den 17. august 1750.

Skifter er vigtige i slægtsforskning af flere grunde. Dels er der en optegnelse over alt af mindste værdi i boet, dels er der en optegnelse af alle der er arveberettiget. f.eks. får man i skiftet her oplyst at Elle har været gift før med en mand der hed Anders Hansen med hvem "hun har avlet" 2 børn, nemlig Anne, 20 år og Maren 10 år. Med Jes Nielsen har hun fået 2 børn, nemlig Anders, 4 år og Niels, 5 "ugger" gammel. Ofte, når en enke giftede sig igen, fik det førstefødte barn navn efter hendes afdøde mand og navneopkaldet efter farfaderen måtte så vente til den næste søn. (førstefødte søn blev normalt opkaldt efter farfaderen). Det gjorde sig også gældende her, førstefødte søn blev kaldt Anders. Så vi kan konkludere at Anders, hendes forrige mand, er død mindst 4 år før og at Elle formentlig er død i barselssengen, hun har lige født Niels.

Nu er der jo problemet med gotisk skrift, det kan være svært at læse ud over at der er mange gamle vendinger. Her kan man få hjælp af en hjemmeside der hedder transkribus [Models - Transkribus](#)

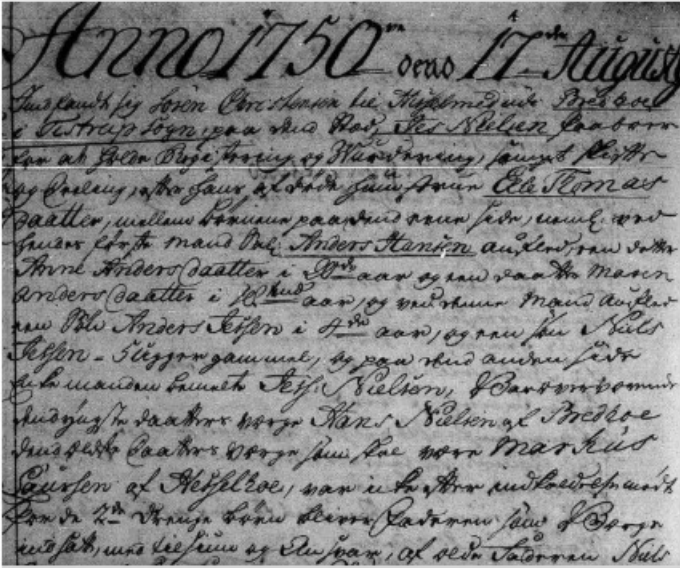

Hvis man klikker på Dansk Dokumentarist skal man i næste skærbillede trykke på "try it" og

derefter på ”or try it on the public demo”, uploade et billede af en gotisk tekst og vente til den er klar med en tolkning. Så skulle resten gå af sig selv. Det kan gå hurtigt men også tage halve timer inden det har oversat den ønskede tekst. Programmet kan i øvrigt også være nyttigt for vores børn når de skal læse vores håndskrevne noter.

I eksemplet ”oversætter” den starten af skiftet således:

Quick Text Recognition

Anno 1750er den 17de August
Indfandt sig Søren Christensen til Myelmed udi Bredleve
i Tistrup Sogn, paa dend Stæd, Jes Nielsen faabrer
for at holde Begistering og Vurdering, samt skiftte
og Deeling, efter hans af ærde hun strue Elle Thomas
daatter, mellem børnene paa dend eene side, neml: ved
hendes förste mand Sal: Anders Hansen aufled, een dette
Anne Anders daatter i 20de aar og een daatter Maren

Det er ikke helt perfekt oversat, men meningen kan man nok regne sig frem til. Hesselmed bliver til Myelmed, Bredhoe til Bredleve, paaboer til faabrer og Registrering til Begistering, Programmet bliver løbende ”trænet” så det bliver bedre og bedre.

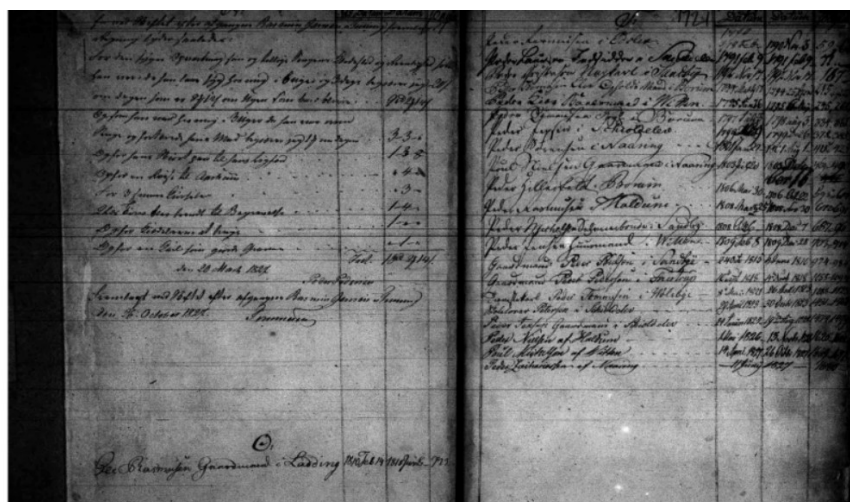
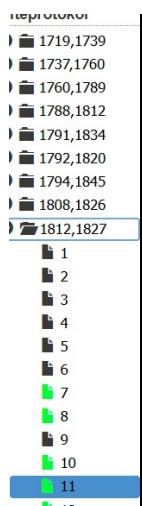
På tilsvarende vis kan jeg finde skiftet efter min tiptipoldefar, der begik selvmord i 1827. Han fæstede en gård under Frejsenborg, Snestrupgård, i Vitten. Han var ved selvmordet separeret fra sin kone, Ane Kjerstine Christensdatter.

Ved arkivskabers navn skriver jeg **Frij**, og ved arkivmaterialets titel skriver jeg bare **skift** og

klikker derefter på **søg**. Der fremkommer nu følgende hvori ”skift” indgår.

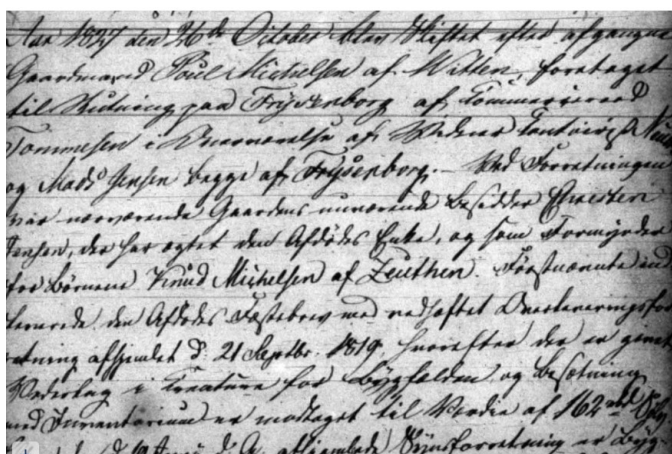
Arkivskaber Frijsenborg Gods	Arkivserie Navneregister til skifteprotokol 1719 – 1849	Format og tilgængelighed Papir, online →
Arkivskaber Frijsenborg Gods	Arkivserie Skiftebrev efter Baltasar Friederich von Oertsen 1725 – 1725	Format og tilgængelighed Papir →
Arkivskaber Frijsenborg Gods	Arkivserie Skiftekommissionsakt efter Mette Frijs til Frijsholt 1733 – 1733	Format og tilgængelighed Papir →
Arkivskaber Frijsenborg Gods	Arkivserie Skifteprotokol 1719 – 1849	Format og tilgængelighed Papir, online →

Jeg åbner navneregistret, åbner 1812 - 1827 og bladrer frem til P, navnene står opført alfabetisk efter fornavn, og ude til højre efter Poul Michelsens navn er der henvisninger til skifteprotokollen, datoerne 14 april og 26. oktober.

Skiftet er altså i to dele, Jeg åbner f.eks. nu skifteprotokollen og bladrer frem til 26. oktober og finder skiftet til afslutning og kører igen begyndelsen igennem transkribus og får følgende:

Her kan jeg læse at Poul har fæstet gården den 21. sep. I 1819.

1897

Aar 1827 den 26de October blev Skiftet efter afgangne Gaardmand Poul Michelsen af Witten, foretaget til Slutning paa Fryderborg af Tømmergaard Sommesen i Overværelse af Vidner Contours Na og Mads Jensen begge af Frijsenborg. Ved Forretningen var nærværende Gaardens nuværende Besidder Christen Jensen, der har ægtet den Afdødes Enke, og som Formynder for Børnene Knud Michelsen af Zeuthen. Førstnævnte ind Leveride den Afdødes Fæstebrev med nedhæftet Overleveringsfor retning afhjemlet d: 21 Septbr. 1819, hvorefter der er givet Vederlag i Kreature for Byefælden og Besætning med Inventarium er modtaget til Værdie af 162 rbd og han er fasthuset og d: A: afhjemlede Synsforretning er i hans

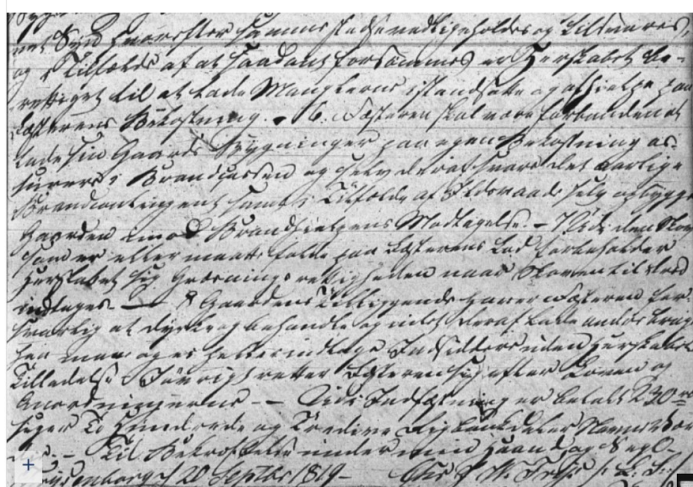
Jeg er nysgerrig så jeg vil gerne se fæstebrevet. Jeg slår op i [Rigsarkivet](#), ved **arkivskaber** skriver jeg **Frijsenborg** og ved **arkivmaterialets titel** skriver jeg bare **fæst**, klikker på søg og så kommer der bl.a. følgende:

Frijsenborg Gods	Fæstebreve og købekontrakter 1811 – 1897	Format og tilgængelighed Papir, online
Arkivskaber Frijsenborg Gods	Arkivserie Fæsteprotokol 1719 – 1863	Format og tilgængelighed Papir, online
Arkivskaber Frijsenborg Gods	Arkivserie Journal over udlæg til bestridelse af omkostningerne ved fæstegodsets salg 1853 – 1865	Format og tilgængelighed Papir
Arkivskaber Frijsenborg Gods	Arkivserie Navneregister til fæsteprotokoller 1719 – 1863	Format og tilgængelighed Papir, online

Jeg åbner nu navneregister til fæsteprotokol, navnene er ordnet alfabetisk efter efternavn, så jeg slår op under Michelsen og finder Poul og der er en sidehenvisning til side 182 i fæsteprotokollen. Den åbner jeg, finder fæstet og kører det igennem Transkribus.

Resultatet ser sådan ud.:

Nedenfor er vist slutningen på fæstebrevet. I første del kan man læse at gården er på 3 tønder hartkorn, 6 skp. Og 2 fjerding

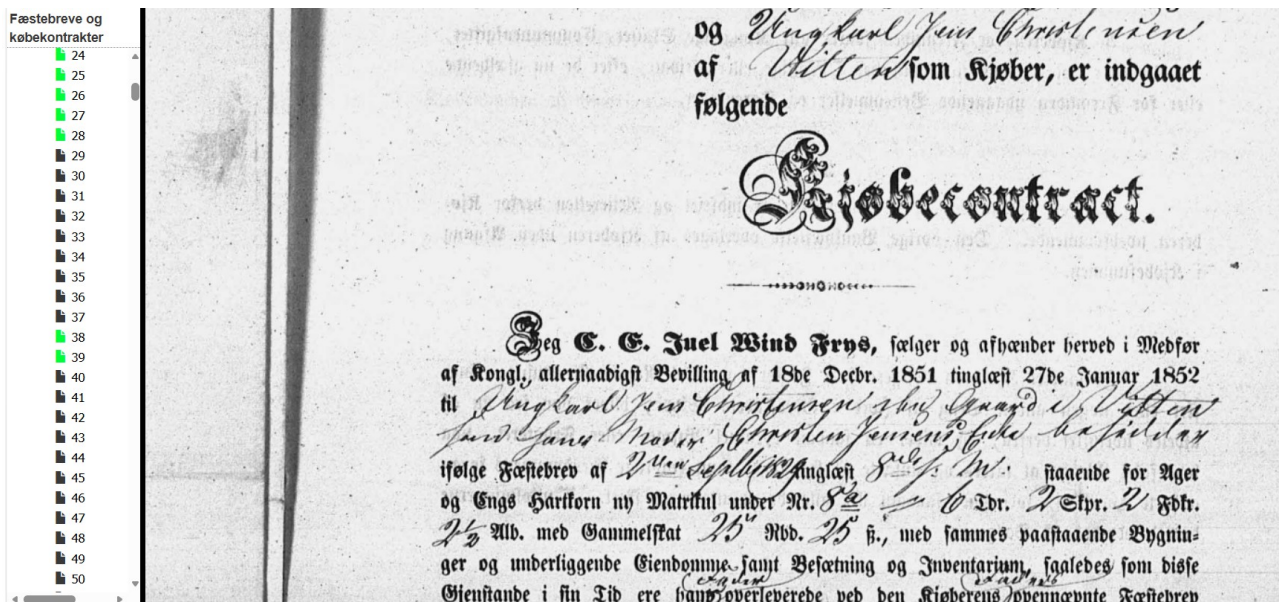

surers i Brandcassen og selv deraf svare det aarlige Brandcontingent samt i Tilfælde af Ildsvaade selv opbygge Gaarden imod Brandhielpens Modtagelse. - 7 Udi den Skov som er eller maatte falde paa Fæsterens Lod forbeholder Herskabet sig Græsningsrettigheden naar Skoven til skred indtages. 8 Gaardens Tilliggende haver Fæsteren for svarlig at dyrkrog behandle og intet deraf lade andre brug han man oges heller indtage Indsiddere uden Herskabet Tilladelse i Jøvrigt retter Fæsterensig efter Loven og Anordningerne. Udfæstning er betalt 230 rd siger Td Sundrede og Tredive Rigbankdatter Navns Vor dis. - Til Bekræftelse under min Haand og Segl.
Chr J. W. Friis /: L: S:
Septbr 1811
Jens Jensens Enke, og Niels Poulsen, og

Jeg kan endelig slutte dette afsnit af med at finde salget af gården.

Det finder jeg også i Frijsenborgs arkiver

I øvrigt er det en god ide at søge på google efter f.eks. skifteuddrag eller skifteekstrakt, slægtsforskere har siddet og lavet uddrag over mange skifter, jeg fandt således uddrag der indbefattede Poul Michelsens skifte, så vidste jeg hvor jeg skulle lede. Det gælder i øvrigt også kirkebøger og meget andet.

Jeg kan her se at en halvbror til min tipoldefar købte gården i 1851, i øvrigt en halvbror der sad i et af de første Århus Amtsråd for den Bjørnbakske bevægelse. Gården er nu vokset til over 6 tønder hartkorn.

Hvis det drejer sig om en afdød i perioden 1851 – 1919 forholder det sig lidt anderledes. Skiftemyndigheden er enten i den købstad, herred eller birk, hvor den afdøde boede.

Et eksempel kunne være min tipoldefar, en halvbror til ovennævnte Jens Christensen, han døde den 23. januar 1895. Han boede i Velling sogn ved Ringkøbing så jeg skal finde ud af hvad herredet (skiftemyndigheden) hed. Til det brug er hjemmesiden DigDag.dk uundværlig.

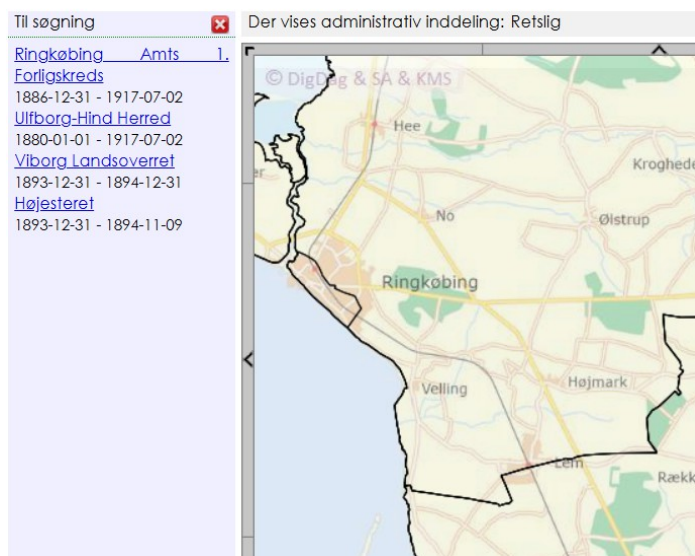
Jeg åbner DigDag.dk og får følgende skærmbillede:

Almindeligt kort ➡

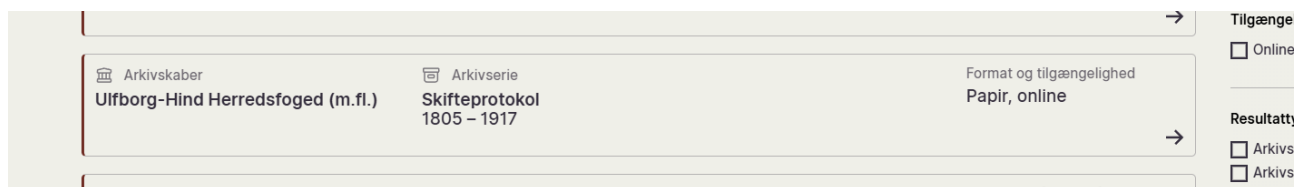

Her prikker jeg ind ved **retlig** og fører skyderen i bunden hen til ca. 1895. Derefter forstørrelser jeg kortet ved + i øverste højre hjørne og fører rammen hen så den dækker Velling og klikker på Velling. (Man flytter rammen ved at klikke på pilene i hjørnerne og i midten).

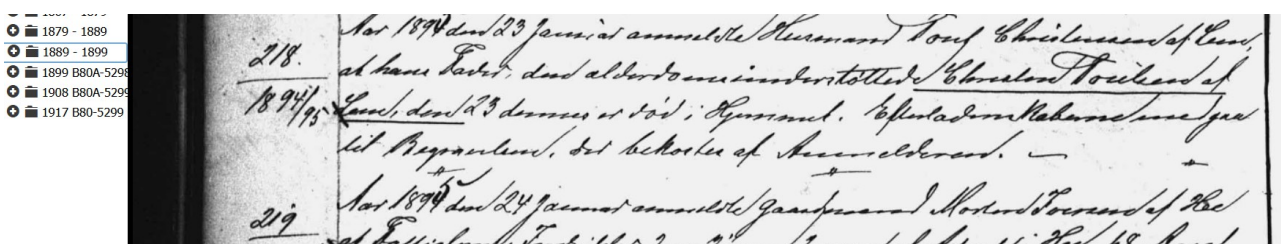
Så får jeg følgende billede, kan evt. tage lidt tid:

Jeg kan nu se at skiftemyndigheden var Ulfborg Hind herred. Så kan jeg søge på [Rigsarkivet](#) og indtaster ved *arkivskabernavn* **Ulfborg Hind** og ved *Arkivmaterialets titel* **skift**. Derefter klikker jeg på knappen **søg** og får følgende resultat:

Jeg går direkte til skifteprotokollen og finder min tipoldefar. Han har tilsyneladende ikke efterladt sig noget, den smule der er medgår til begravelsen, som bekostes af min oldefar, Poul Chistensen.

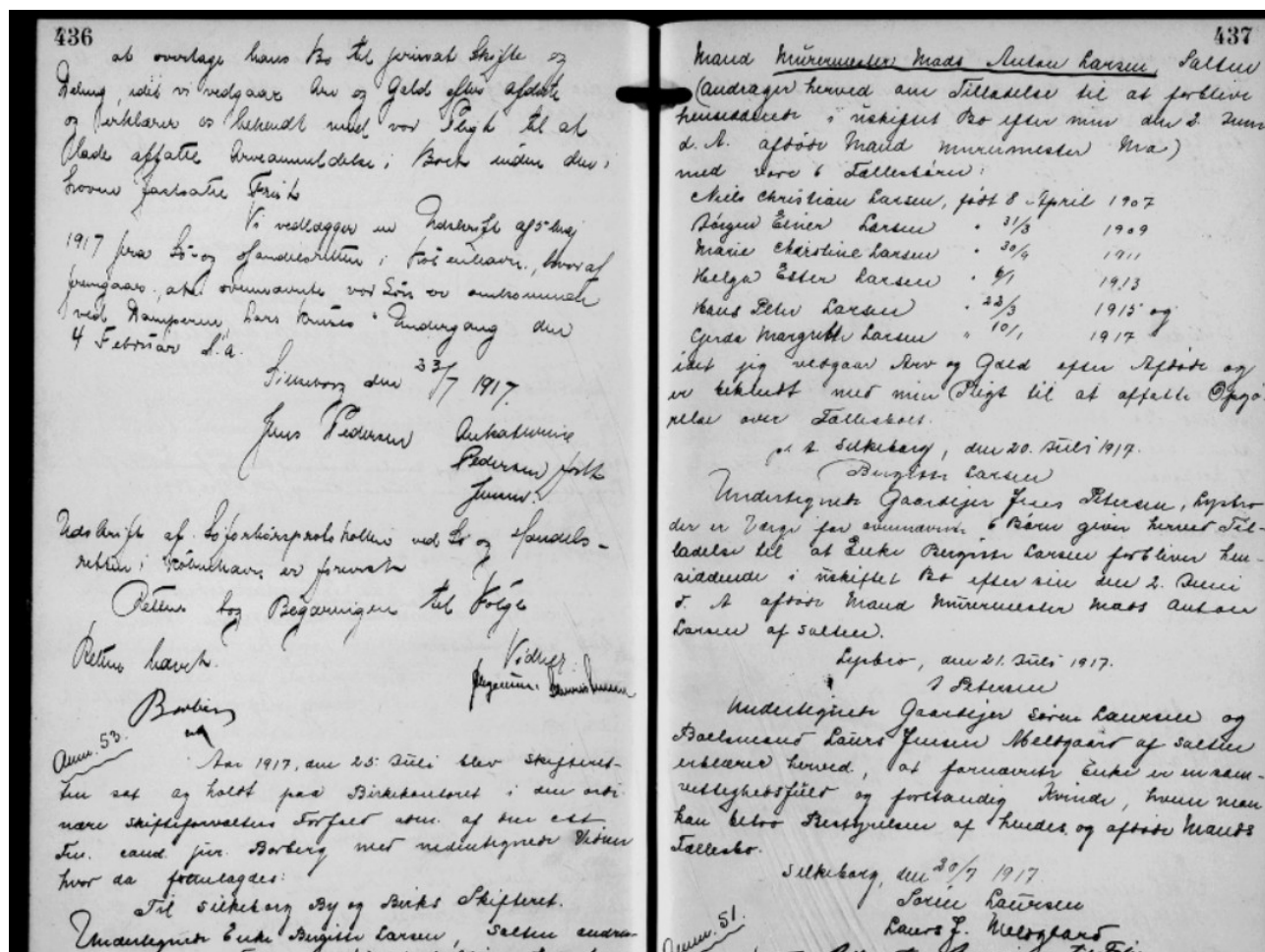
Noget af en nedtur, min tipoldefar havde gennem flere ejendoms køb erhvervet sig en stor gård, Store Ulfkær i Velling, men han solgte den til sin ældste søn der i løbet af syv år satte det hele over styr, gik på tvangsauktion og udvandrede til USA, over til en yngre broder der havde succes i både bankverdenen og som ejendomsmægler.

Jeg vil give et eksempel mere på hvordan det foregik, nemlig da min morfar døde. Han døde den 2. juni 1917 og mine morforældre boede da i Salten i Them sogn.

På tilsvarende vis som før finder jeg retsmyndigheden, Silkeborg Birk. Jeg kan se at der både er dødsanmeldelsesprotokol, navneregister til samme og skifteprotokol.

19 resultater 20 per side			Arkivskaber a—å		Skjul filtre
Arkivskaber Silkeborg Byfoged-Silkeborg Birkedommer	Arkivserie Dokumenter til skifteprotokoller 1855 – 1862	Format og tilgængelighed Papir	Filtrer efter		
Arkivskaber Silkeborg Byfoged-Silkeborg Birkedommer (m.fl.)	Arkivserie Dødsanmeldelses- og skifteprotokol 1854 – 1961	Format og tilgængelighed Papir, online	Tilgængelighed		
Arkivskaber Silkeborg Byfoged-Silkeborg Birkedommer (m.fl.)	Arkivserie Dødsanmeldelsesprotokol 1854 – 1961	Format og tilgængelighed Papir, online	☐ Online		
Arkivskaber Silkeborg Byfoged-Silkeborg Birkedommer	Arkivserie Navneregister til skifteprotokoller 1854 – 1879	Format og tilgængelighed Papir	Resultattype		
Arkivskaber Silkeborg Byfoged-Silkeborg Birkedommer	Arkivserie Skiftebreve 1863 – 1896	Format og tilgængelighed Papir	☐ Arkivskaber ☐ Arkivserie		
Arkivskaber Silkeborg Byfoged-Silkeborg Birkedommer	Arkivserie Skiftedokumenter 1899 – 1908	Format og tilgængelighed Papir	Format		
			☐ Papir ☐ Digitalt skabt		
			Til toppen		

Jeg kan nu vælge navneregister til dødsanmeldelsesprotokol og finde min morfar. Her er en henvisning til folio 53 (sidenr.) i dødsanmeldelsesprotokollen og en henvisning til folio 436 i dødsanmeldelses og skifteprotokollen.

Jeg slår op på folio 436 og får følgende, navnene på de 6 børn og så står der også at min mormor anmoder om at sidde i uskiftet bo, hvilket bevilges, bl.a. ved at to mænd bevidner at hun er en samvittighedsfuld og forstandig kvinde. Det var 2 år efter at kvinder fik valgret!

Man kan også finde min morfars dødsattest, igen skal man bruge digdag.dk til at finde ud af hvilken lægekreds Salten hørte under, her skal man klikke på **+tegnet** ud for **øvrige** når man har åbnet digdag.dk og derpå på **lægekreds**. Vi kan nu se at Salten hørte under Silkeborg Lægekreds i 1917. Man taster nu Silkeborg Lægekreds ind ved arkivskabernavn og dødsattester ved Arkivmaterialets titel. Jeg kan nu finde min morfars dødsattest. Dødsattesterne er anført kronologisk.

Form. Nr. 12 a.

B. Dødsattest udstedt af en Læge.

(Denne Blanket maa ikke benyttes til Børn under 1 Aar, ej heller i Tilfælde af Selvmord eller Død ved ulykkelig Hændelse — jfr. Lov af 4. Maj 1875).

1) Fulde Navn (for gift Kvinde, Enke, forloft eller fraskilt tilfjeldt Pigenavn), Ugift, gift, Enkemand, Enke.	<i>Mads Anton Hansen</i> <i>gift</i>	
2) Født.	Fødselsdag og Aar. <i>17 Jan. 1878</i>	Fødested. <i>Horsingø i Vig Sogn</i>
3) Stilling og Næringsvej. (Egen, Mandens, Forældrenes, eller de hos hvem Aldede havde Ophold; eventuelt om under offentlig Forsorg; for udenfor Ægteskab fødte Børn Moderens Navn og Stilling).	<i>Gardejer.</i>	
4) Bopæl (sidste faste Opholdssted).	Købsted: (Handelsplads): Gade, Husnummer, Etage. — Landet: By, Sogn. <i>Sælvig By. Thum Sogn.</i>	
5) Død.	Dødsdag. <i>2 Juni 1917</i>	Alder. <i>39 Aar.</i>
6) Dødsstedet. Har Dødsfaldet fundet Sted paa Sygehus eller Klinik, anføres det.	Købsted: (Handelsplads): Gade, Husnummer, Etage. — Landet: By, Sogn. <i>Sælvig By. Thum Sogn</i>	
7) Dødsårsagen og de væsentligste Komplikationer.	a) Hvis Lægen selv har behandlet altsåder: <i>Pneumoniae crupiosa</i> b) Hvis Lægen selv har behandlet altsåder: <i>Pest.</i> c) Hvis ingen Læge har behandlet altsåder: <i>Pest.</i>	
8) Sygdommens Varighed.	<i>10 Dage</i>	
9) Dødsteget (maa angives nøjagtigt. Udtryk som „de almindelige“ o. l. kan ikke benyttes).	<i>Kjor</i>	

Undertegnede Læge har d. *4 Juni 1917* synet Liget af *Mads Anton Hansen*, og forefundet de ovenfor angivne sikre og utvivlsomme Dødsteget.

Arvidsen
Kirkelege, Silkeborg.
(Lægens Navn og Adresse tydelig skrevet).

Indført i _____ Sogns Kirkebog d. _____

Jordpaakastelse _____